

Luhansk Art Museum, preserving the standard profile orientation, the best traditions of museum work, safely implement in their work on new forms and methods. Major changes have ways of communicating the museum and the audience, which included an examination of the needs and tastes of users (questionnaires, book reviews), and the use of interactive information technologies (digitization of museum collections, audio guides, exposure, virtual exhibitions), activation forms of work outside the museum (poster exhibition etc.) The most important task of this work - to make the museum is not only a place of storage and recording of exhibits, but also the center of the active cultural exchange, available to all citizens of Ukraine.

Key words: interactive computer technology, Luhansk Regional Art Museum, contemporary socio-cultural situation.

Стаття надійшла до редакції 4.02.2013 р.

Прийнята до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д-р філософ. наук, проф. Федь І. А.

УДК 378.015.31:7

Л. М. Борщенко

СУЧАСНІ ХУДОЖНІ МУЗЕЇ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ. КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ – ОСНОВА ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

Національна культурна спадщина – широке поняття, що охоплює весь комплекс матеріальних та духовних цінностей, напрацьованих народом на його історичному шляху: міфологічні та релігійні уявлення й віросповідна практика, екзистенційні установки та орієнтири, наукові і технологічні надбання та багато-багато іншого. Тільки збереження цієї спадщини, спадкоємність, досягнення поколінь в царині культури, обережна, органічна модернізація цієї системи здатні забезпечити успішний розвиток нації.

Проблема формування духовних цінностей у підростаючого покоління на основі культурної історичної спадщини, культурно-історичного простору ставали об'єктами дослідження вітчизняни і світових педагогів, психологів, діячів культури, літератури, мистецтвознавців. У своїх дослідженнях вони завжди висували посилення ролі естетичної вихованості, культури у якості завдання державної значущості [1].

Важливою складовою культурної спадщини народу є образотворче мистецтво. Ми вважаємо, що саме воно є одним з могутніх засобів виховання дитини, виходячи з її вікових психологічних

особливостей (домінування образного мислення, яскрава творча уява, емоційно насичені відчуття).

Засвоєння системи духовних цінностей, формування одухотвореного сприйняття дійсності, розуміння прекрасного в житті та мистецтві – все це можливе перш за все через активне залучення молоді до духовних скарбів, що зберігаються у фондах мистецьких музеїв.

З діяльністю перших музеїв у Російській імперії пов'язані перші теоретичні роботи зі специфіки особливостей трактування музею і музейної діяльності.

Сам факт їх виникнення свідчив про зростаюче розуміння суспільством ролі й громадського призначення музею, про його ставлення до музею як до фактора розвитку науки, освіти, просвітництва, а в мистецькому музеї і естетичного виховання, про демократизацію форм музейної діяльності.

Через науково-дослідницьку та збирацьку роботу музеї пробуджували інтерес до історії свого краю, власного народу, стимулюючи зростання національної самосвідомості серед широких народних мас. Насамперед це стосувалося України [2, 3, 4].

На початку ХХ століття у широкий науковий обіг вводиться багато матеріалів, цінних для вивчення української історії та культури, що стимулювало й інтерес до мистецтва, розвитку якого сприяли пересувні художні виставки, що їх організувало з 1871 року Товариство пересувних художніх виставок. Саме завдяки діяльності Товариства помітно поживалося мистецьке життя і на теренах України [5].

У 1912 році було проведено попередній з'їзд музейних працівників, який приділив увагу питанням щодо розмежування завдань центральних і місцевих музеїв. Значний вплив на розвиток місцевих художніх музеїв мав проведений у Петрограді в грудні 1911 – січні 1912 років Всеросійський з'їзд художників, на якому вперше наголошувалося на необхідності реформування художніх музеїв. Цій темі були присвячені доповіді А.А. Кареліна «Необходимость реформы педагогической жизни русских художественных музеев вообще и провинциальных в особенности» [6] та В.Я. Курбатова «Об устройстве провинциальных художественных музеев» [7].

А.А. Карелін уперше в умовах царату констатував необхідність опікуватися художньою освітою дітей на державному рівні. Своєчасною була і спроба привернути увагу науковців та громадськості до умов комплектування мистецьких зібрань творами не тільки образотворчого, але й декоративного мистецтва. У обговоренні доповіді А.А. Кареліна взяв участь харківський професор М.Ф. Сумцов. Видатний український вчений запропонував свою програму шляхів розвитку художньої освіти у провінції, акцентував увагу на об'єднанні діяльності усіх закладів у напрямі подальшого розвитку провінційних художніх музеїв, встановлення між ними зв'язку. Свою позицію стосовно провінційних художніх музеїв професор М.Ф. Сумцов конкретизував в обговоренні

доповіді В.Я. Курбатова: «...бажано /.../ популяризувати ідею про музеї не як про склади художніх творів, але як про мету певного роду художньої освіти, щоб це були не лише музеї, але й художні школи і товариства любителів мистецтва; /.../ і щоб вони турбувались не лише про примноження художніх предметів, але й про вивчення місцевих старожитностей і про вивчення народного мистецтва /.../ щоб вони мали особливу цінність для того краю, де знаходяться» (курсив наш. – Л.Б.) [8].

У 1917 р. в журналі «Живая старина» було надруковано дослідження М.М. Могілянського «Областной или местный музей, как тип культурного учреждения». Аналізуючи історію формування колекцій від давніх часів і до кінця ХІХ ст., автор констатує, що упродовж ХІХ ст. музеї не тільки примножувалися і розросталися, а й поступово перетворилися на наукові заклади, що сталося завдяки тісному зв'язку із загальними успіхами розвитку знань у другій пол. ХІХ ст.

Наведені наукові спостереження М. М. Могілянського формувалися на підставі ретельного вивчення цієї справи як у центрі, так і на місцях, були пов'язані з тогочасними досягненнями в науці, економіці, культурному житті суспільства і стали програмними для досліджень у галузі художньої культури протягом усього ХХ ст.: «Сучасний музей вже вийшов на шлях здійснення усвідомленого в ідеалі завдання – стати живою лабораторією для виявлення творчості людини – чи в галузі естетичній, чи в сфері наукової думки. Поступово проникає тенденцією частково взяти на себе завдання школи і в той же час зробитися постійною, живою, органічною потребою для духовно зростаючої народної маси» [9]. Ця квінтесенція передової науково-просвітницької думки кінця ХІХ – поч. ХХ ст. і до сьогодні залишається одним з провідних орієнтирів розвитку культурного життя у регіонах України.

На особливу увагу заслуговують наукові праці широковідомого вченого музейника-мистецтвознавця професора Ф.І. Шміта. Харківський дослідник творчого доробку Ф.І. Шміта К. Кулаєв у статті «Ф.И. Шмит как теоретик эстетического воспитания» констатує: «...глибока розробка Шмітом психологічних аспектів художньо-практичної діяльності дозволила йому створити оригінальну теорію естетичного виховання, найбільш сильна сторона якої – ідея про комплексний характер естетичного сприйняття» [10].

Саме ці погляди найяскравіших представників музейної та мистецькознавчої думки ХІХ – поч. ХХ ст., а також фахові навчання, тренінги у колишніх всесоюзному та республіканському (українському) інститутах підвищення кваліфікації працівників культури, були взяті колективом нашого закладу за основу при розробці основних напрямків музейної роботи з молоддю.

Починаючи з кінця 1980-х рр. у плановій діяльності Луганського обласного художнього музею одне з найважливіших місць займає естетичне виховання підростаючого покоління. Воно здійснюється в

найрізноманітніших формах і методах. Серед них є такі, що споконвічно, органічно притаманні музею, як специфічному закладу культури, який будує майже усі свої художні акції на власній колекції. Це передусім постійнодіючі і тимчасові виставки музейних експонатів, оглядові і тематичні екскурсії по цих виставках, лекції з історії і теорії образотворчого мистецтва, майстер-класи, зустрічі з художниками – авторами музейних творів, виїзні виставки експонатів музейної колекції в учбових закладах Луганська і області, виставки з інших регіонів України, розраховані на молодіжну аудиторію, організація виставок професійних та народних майстрів, виставок дитячої творчості, тощо [11].

Інші форми роботи носять факультативний характер, здійснюються час від часу, залежно від загального плану роботи, сценаріїв масових заходів музею, що завжди враховують особливості художнього життя регіону, культурно-історичні традиції та сучасні новації [12, 13].

У рамках доповіді ми зупинимось лише на етапних для нашого музею програмах. Першою стала виставка макетів книг видавництва «А-ба-ба-га-ла-ма-га». За допомогою ми звернулися до славнозвісного пана Малкевича, який і підготував спеціально для нашого музею виставку, що з успіхом була проекспонована у Луганську. Паралельно з виставкою був запроваджений широкомасштабний продаж книг цього видавництва. Завдяки матеріальній допомозі єпархіального управління та особисто єпископа (тепер митрополита) Іоанікія багато книжок було передано до дитячих будинків. Мета акції – залучити широке коло молоді, інтелігенції краю до проблем сучасного художнього оформлення дитячих видань та поліпшення їх естетичного рівня.

Другим етапом нашої роботи із молоддю була втілена у життя разом із співробітниками обласної юнацької бібліотеки програма з образотворчого мистецтва для старшокласників. Мета програми – провести моніторинг обізнаності молоді у питаннях образотворчого мистецтва та популярності музейної колекції серед широкого загалу.

У ході програми в школах міста були проведені вікторини, учні відвідали музей, працювали у бібліотеці музею та бібліотеці для юнацтва з літературою, і завершальним етапом став конкурс рефератів, присвячених творам із колекції нашого закладу. За допомогою партнерів переможці (до 20 учнів) були нагороджені 2-томниками популярної енциклопедії з образотворчого мистецтва та поїздкою до Музею Тараса Шевченка у м. Каневі. Найгостріші для нас, музейників, враження – навіть не співпраця із учнями, які на деякий час перетворилися на наших колег, а спостереження за молодими людьми під час їх самостійної роботи у експозиційних залах музею, їх неабияка зацікавленість творами музейної колекції. Цей конкурс для багатьох із учасників став першим кроком у дивовижний світ образотворчості, а для музейників – школою музейної педагогіки.

На базі однієї із шкіл почав працювати гурток скульптурного ліплення, робота якого була проаналізована співробітниками музею. І як результат – започаткована нова експериментальна програма роботи із молоддю, у якій поєднувалася освітня функція і власно художня практика.

Для підвищення інтересу до відкритої студії на стадії її комплектування залучили спонсорів (відома луганська меценатка Халатян О.Д.) і організували незабутню подорож до Св.-Успенської Святогорської Лаври на святкову Пасхальну ніч. Разом з учнями поїхали і батьки, які надалі стали добровільними помічниками, радниками та доброзичливими гостями всіх музейних вернісажів. Експеримент набував розмаху. Виникла ідея започаткувати на базі Галереї студії мозаїки. І тут на нас чекав успіх. Халатян О.Д. безкоштовно надавала для роботи студії обладнання та смальту. Знайшлася і молода талановита керівниця студії. На відкритті студії був присутній митрополит Іоанікій. Створені невеличкі мозаїчні панно діти забирали додому протягом усього періоду роботи студії, рекламуючи таким чином її роботу.

Саме завдяки росту популярності наших ізостудій серед учнівської молоді виникла ідея введення до комплексної науково-дослідницької та науково-просвітницької багаторічної програми «Художні колекції Луганщини – складова частина національного культурного надбання України» розширених програм по роботі з молоддю, які увійшли до загальної програми окремим розділом [14].

Доречно буде зупинитися на основних розділах цієї програми тому, що до її реалізації були залучені кращі науковці-музейники не тільки музеїв області, але і провідних музеїв України, а саме – Музею архітектури та побуту України у Пирогово та Музею українського народного декоративного мистецтва (Києво-Печерська Лавра). Крім того частину програми (виставки з фондів музею із проведенням консультацій та соціологічних досліджень) було відпрацьовано у відділі мистецтв обласної бібліотеки ім. М.Горького. У наукових експедиціях юнацької студії скульптури брали участь співробітники Музею Івана Гончара (м. Київ). Програма складається з таких розділів: I) Конференції, семінари, лекторії; II) Наукові експедиції; III) Експозиції, виставки; IV) Комплектування фондів; V) Культурна спадщина українського народу – основа естетичного виховання молоді; VI) Видавнича діяльність; VII) Періодичні наукові видання. Телебачення. Інтернет. П'ятий розділ цієї програми передбачав роботу у трьох основних напрямках:

- Координація роботи експериментальних юнацьких мистецьких студій;
- Організація експедицій для членів юнацьких студій з метою вивчення ними історії та культури краю;
- Організація спільних виставок юнацьких творчих студій Луганщини та інших регіонів України.

Робота за цими напрямками була відпрацьована повністю з використанням потенціалу найкращих фахівців-музейників Луганського обласного художнього музею, Музею архітектури та побуту України у Пірогово та Музею українського народного декоративного мистецтва (Києво-Печерська Лавра), Новоайдарського районного краєзнавчого музею, Історико-меморіального музею ім. О.Пархоменка (с.Пархоменко Краснодонського р-ну), Краєзнавчого музею Білолуцької гімназії Новоковського р-ну Луганської обл. Фахівці київських музеїв були і сьогодні залишаються найдорожчими гостями усіх заходів, що проводяться музеєм з естетичного виховання молоді. Вони приїждять до нас з лекціями, виставками, майстер-класами. Проводять заняття для викладачів шкіл та вихователів дитячих садочків. Цінним досвідом роботи по втіленню у життя в рамках багаторічної програми «Художні колекції Луганщини – складова частина національного культурного надбання України» став досвід, накопичений у рамках юнацької студії скульптури.

Юнацька студія скульптури, яку вів на базі Галереї мистецтв музею Заслужений художник України, скульптор Редькін О. А., дійсно була і залишається вдалою формою залучення підростаючого покоління до таємниць пластичного мистецтва, користувалася і користується заслуженою популярністю у дітей різного віку. Але для постійної роботи такої студії потрібно, по-перше, спеціальне приміщення. По-друге, робота гуртків – це клубна форма роботи, що має свою, відмінну від музейної, специфіку. По-третє, сама скульптурна майстерня має бути оснащена спеціальною апаратурою для забезпечення комфортного для учнів режиму (відомо, що вироби з гіпсу і глини при висиханні піднімають вологість повітря в приміщенні вище допустимих параметрів).

Так, наприклад, заняття з формовки скульптури проводилися безпосередньо у майстерні. Практика показала, що дітям працювати над створенням скульптурних композицій у спеціально обладнаній майстерні цікавіше та на порядок зручніше.

Нині у фондах музею ретельно зберігаються не тільки роботи учасників юнацької студії скульптури (2003-2010 рр.), але і кращі малюнки учасників відомої дитячої студії колишнього Палацу культури ім. В.І. Леніна, які були передані до музейних фондів у середині 1990-х років після закриття цієї студії. Всі дитячі твори пройшли науковий облік, оформлені для експонування. Сподіваємося, що організація виставок із музейних фондів сприятиме не тільки зростанню іміджу учнів-студійців художніх музейних гуртків, але й поповненню музейного фонду дитячої творчості.

З дня організації юнацької студії, першого проведеного у музеї майстер-класу (2003р.) співробітники музею проводили соціологічні дослідження, метою яких було покращення музейної роботи серед молоді регіону і розширення географії спілкування з нею. Художній музей постійно шукає нові форми, нові підходи в роботі з дітьми.

Започаткована нова форма роботи – «Виїзний майстер-клас для дошкільнят: Азбука скульптурної грамоти». Триває акція з організації на базі музею арт-клубу молодих художників – майстрів графіті, по містах і районах області вирушив в дорогу арт-потяг, головне завдання якого – познайомити молодь найвіддаленіших куточків Луганщини з кращими творами музейної колекції. У рамках музейної програми передбачені арт-фестивалі молодих аматорів. Їх головні етапи – виявлення талановитих молодих художників-аматорів, організаційна і консультативно-методична допомога в їх роботі, public-relation і просування їх творів на художні ринки, виставки кращих робіт в музеї та на музейному сайті. Саме завдяки цій акції ми сподіваємося розширити коло молоді – друзів та відвідувачів нашого сайту, на якому презентовані всі 9 тисяч музейних експонатів, є розділи музейної експозиції у популярному серед молоді форматі 3D, а у розділі новин можна познайомитись із різноманітними заходами, які проводяться музеєм.

Без запровадження комп'ютерних технологій не можливо уявити організацію комунікаційного простору будь-якого сучасного музею. Для музеїв регіонального рівня спілкування через мережу Інтернет є першим кроком у створенні принципово нових можливостей естетичного виховання молоді.

Наведений аналіз основних напрямків роботи з естетичного виховання молоді дає можливість констатувати:

1. Сьогодні художній музей у регіоні акумулює найактуальніші напрямки та методи роботи з молоддю шляхом активного залучення підростаючого покоління до скарбів як місцевої, так і української та всесвітньої культурної спадщини.

2. Завдяки широкому впровадженню у практику новітніх технологій, музей, як і інші мистецькі заклади у будь якому регіоні країни, має необмежені можливості для втілення у життя найсміливіших прагнень кращих представників вітчизняної музейної, мистецтвознавчої та педагогічної теоретичної думки XIX - XXІст.

3. Для впливу на оптимізацію шляхів розвитку художньої освіти, як у регіоні так і у всеукраїнському вимірі, мистецькому музею бракує сучасних наукових розвідок у царині музейної педагогіки, систематизації накопиченого досвіду, широкого обліку досвідом фахівців на міжрегіональному та всеукраїнському рівні.

Список використаної літератури

1. Эстетическое воспитание молодежи (из опыта работы Луганского областного художественного музея): Буклет. – Луганск, 2012.
2. Шмит Ф. И. Исторические, этнографические, художественные музеи: очерк истории и теории музейного дела. – Х., 1919. – С. 78.
3. Шмит Ф. И. Музейное дело. Вопросы экспозиции. – Л., 1929. – С. 101.
4. Фролов А. И. Музееведческая мысль в России XIX – первой трети XX вв.: автореф. дис. ... канд. истор. наук. 17.00.07 / А. И. Фролов ; Рос. гос.

гуманитар. ун-т. – М., 1995. – С. 22-23. **5. Савицька Л.** Художня критика в Україні. Друга половина ХІХ – початок ХХ століття : хрестоматія. – К. : ТОВ "Кодри", 2001. – С. 24. **6. Карелин А. А.** Необходимость реформы педагогической жизни русских художественных музеев вообще и провинциальных в особенности: доклад 28 декабря 1911 г. / А. А. Карелин // Труды Всероссийского съезда художников в Петрограде, дек. 1911 – янв. 1912. – Петроград : Тов-во Р. Голике и А. Вилборгъ, 1912. – Т. III. – С. 18-24. **7. Курбатов В. Я.** Об устройстве провинциальных художественных музеев: доклад 28 декабря 1911 г. / В. Я. Курбатов // Труды Всероссийского съезда художников в Петрограде, дек. 1911 – янв. 1912. – Петроград : Тов-во Р. Голике и А. Вилборгъ, 1912. – Т. III. **8. Там само** – С. – 26. **9. Могилянский Н. М.** Областной или местный музей, как тип культурного учреждения / Н. М. Могилянский // Живая старина 1916г. – Петербург, 1917. – С. 318. **10. Кулаев К. Ф. И. Шмит как теоретик эстетического воспитания / К. Кулаев // Искусство. – 1988. – № 7. – С. 34. 11. Види и жанры изобразительного искусства. Выставка произведений луганских художников из фондов музея: Буклет // Луганський обласний художній музей. Комплексна науково-дослідницька та науково-просвітницька програма "Художні колекції Луганщини – складова частина національного культурного надбання України" (2006-2010). – Луганск, 2008. **12. Місто майстрів (Галерея мистецтв Луганського обласного художнього музею): Буклет // Луганський обласний художній музей. Комплексна науково-дослідницька та науково-просвітницька програма "Художні колекції Луганщини – складова частина національного культурного надбання України" (2006-2010). – Луганск, 2008. **13. Місто майстрів. Ганна Харламова – ткаля з Новоайдарщини: Буклет // Луганський обласний художній музей. Комплексна науково-дослідницька та науково-просвітницька програма "Художні колекції Луганщини – складова частина національного культурного надбання України" (2006-2010). – Луганск, 2008. **14. Луганський обласний художній музей. Наукові експедиції. Конференції, семінари. Виставки. Виконання Комплексної програми (2006-2008 рр.): Буклет. – Луганськ, 2008.********

Борщенко Л. М. Сучасні художні музеї: стан та перспективи розвитку. Культурна спадщина українського народу – основа естетичного виховання молоді

Автор розглядає проблему естетичного виховання молоді в стінах Луганського художнього музею. У своїх теоретичних розробках вона спирається на праці видатних вітчизняних музеєзнавців кін. 19 – поч. 20 ст. Далі автор аналізує естетичне виховання дітей та юнацтва в художньому музеї. План роботи визначений багаторічної комплексною програмою «Художні музеї Луганщини - складова частина національної культурної спадщини України». Він являє собою строго продуману,

багаторівневу систему, що включає самі різні форми і методи роботи, як традиційні (виставки в залах музею та виїзні, екскурсії, лекції, зустрічі з художниками і т. п.), так і новаторські, засновані на широкому впровадженні комп'ютерних технологій (інтерактивне спілкування по лінії музей – глядач, оцифровку художньої колекції і розміщення її на сайті музею та на електронних носіях, відеопортали та аудіогіди). Регулярне анкетування та арт-вікторини дозволяють оцінювати ефективність цієї роботи, вносити в неї своєчасні зміни.

Ключові слова: естетичне виховання молоді, Луганський художній музей, інтерактивні комп'ютерні технології.

Борщенко Л. М. Современные художественные музеи: состояние и перспективы развития. Культурное наследие украинского народа – основа эстетического воспитания молодежи

Автор рассматривает проблему эстетического воспитания молодежи в стенах Луганского художественного музея. В своих теоретических разработках она опирается на труды выдающихся отечественных музееведов кон. 19 – нач. 20 вв. Далее автор анализирует эстетическое воспитание детей и юношества в художественном музее. План работы определен многолетней комплексной программой «Художественные музеи Луганщины – составная часть национального культурного наследия Украины». Он представляет собой строго продуманную, многоуровневую систему, включающую самые разные формы и методы работы, как традиционные (выставки в залах музея и выездные, экскурсии, лекции, встречи с художниками и т. п.), так и новаторские, основанные на широком внедрении компьютерных технологий (интерактивное общение по линии музей – зритель, оцифровка художественной коллекции и размещение ее на сайте музея и на электронных носителях, видеопорталы и аудиогиды). Регулярное анкетирование и арт-викторины позволяют оценивать эффективность этой работы, вносить в нее своевременные изменения.

Ключевые слова: эстетическое воспитание молодежи, Луганский художественный музей, интерактивные компьютерные технологии.

Borschenko L. M. Modern Art Museums: State and Development Prospects. The Cultural Heritage of the Ukrainian People - the Basis of the Aesthetic Education of Youth

The report provides a detailed analysis of the Luhansk Art Museum on the aesthetic education of young people. The basis of such education should be, in my opinion, first of all, the cultural heritage of our people. Art museums, which accumulated treasures of the national cultural heritage, should be the center of aesthetic education. Such an understanding of the best museums was developed by representatives of the museum of science concentration. 19 – early. 20 centuries.

Luhansk Art Museum conducts systematic work on the aesthetic education, the plan set out by the long-term comprehensive program of «Art Museums Luhansk – part of the national cultural heritage of Ukraine». Among the most significant actions undertaken by the museum as part of the program, the report mentioned exhibition layouts publisher of children's books «А-ВА-ВА-НА-ЛА-МА-НА» workshops sculpture and mosaic art for children, children's art exhibitions, tours of museum exhibitions and traveling exhibitions organized in the Luhansk regional libraries, schools, summer camps and areas of the city, the art amateur arts festivals and others. In order to determine the level of awareness of students in the history of art, identify gaps in their aesthetic education museum holds art-school quiz Luhansk. Implemented in the game, entertaining form monitoring helps increase children's interest in the art museum and fine arts in general.

Key words: aesthetic education of young people, Luhansk Art Museum, interactive computer technology.

Стаття надійшла до редакції 4.02.2013 р.

Прийнята до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д-р філософ. наук, проф. Федь І. А.

УДК [378. 016:168.522] (043.3)

Т. О. Зюзіна

ГУМАНІТАРНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЯК ЗАСІБ ДУХОВНО- МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

Духовно-моральне виховання студентів завжди було важливою педагогічною проблемою. Виховний вплив гуманітарних дисциплін є педагогічною аксіомою. Проте соціокультурна ситуація змінилася майже кардинально і проблема духовно-морального виховання в нових умовах набуває ще більшої актуальності.

Виникає необхідність переосмислення того, яке значення має гуманітарне знання для навчально-виховного процесу у сучасній вищій школі, у чому духовне, моральне, емоційно-психологічне значення культурології та інших дисциплін, що представляють прикладне філософське знання: «Етики», «Естетики», «Релігієзнавства». Це, на наш погляд, дасть відповідь на те, яким чином використовувати виховний потенціал культурологічних дисциплін

Гуманітарне знання традиційно оцінюється або як всенаукове або ненаукове. Серед аргументів представлено дві позиції. З позицій одних дослідників, основний критерій гуманітарності – її аксіологічність, суб'єктивно-оціночний підхід до явищ, що вивчаються. Друга позиція